

Aanpak Vuurwerkoverlast Alphen aan den Rijn 2023-2026

Aanleiding

De aanpak vuurwerkoverlast 2019-2022 heeft de gemeente Alphen aan den Rijn een goede basis gegeven om vuurwerkoverlast te beperken. De voorliggende aanpak vuurwerkoverlast 2023-2026 is opgesteld op basis van de ervaringen van de afgelopen jaren en houdt rekening met de landelijke ontwikkelingen op het gebied van vuurwerk.

Terugblik op de aanpak vuurwerkoverlast 2019-2022

Incidenten

De jaarwisseling is in Alphen aan den Rijn de afgelopen jaren doorgaans een veilige en feestelijke festiviteit. Helaas zijn er een aantal incidenten die er de afgelopen beleidsperiode uitsprongen.

Op 31 december 2020 heeft er een vuurwerkontploffing plaatsgevonden in een woning aan het Aïdaplein. Diverse woningen zijn tijdelijk ontruimd en buurtbewoners zijn opgevangen.

De jaarwisseling van 21/22 kende twee flinke branden. Twee appartementen aan de Geerestein in zijn tijdens de nieuwjaarsnacht door brand verwoest. De brand was op het balkon begonnen en naar binnen is geslagen. In een woning aan de Akkerwinde was een vuurpijl naar binnen gevlogen, waardoor brand in de woning ontstond.

Rondom de jaarwisseling 20/21 was er onrust in het Rode Dorp. De dagen voor de jaarwisseling en tijdens de jaarwisselingsnacht werd met illegaal vuurwerk gegooid naar hulpverleners (Boa's, collega's van Uitvoering & Service, Politie en brandweer) en persfotografen en zijn ze uitgescholden. Vooral aan de Jan Nieuwenhuijzenstraat liep het uit de hand. Het gooien van illegaal vuurwerk zorgde voor gevaarlijke situaties. Ten tijde van de jaarwisseling 21/22 moest de brandweer drie keer een buitenbrand blussen in het Rode Dorp, elke keer op dezelfde plek. Tijdens de jaarwisseling van 22/23 loopt het in het Rode Dorp weer ernstig uit de hand. In de Van Oldenbarneveltstraat heeft een groep jongeren spullen vernield en in brand gestoken. Inzet van de ME was die nacht noodzakelijk, omdat politie en brandweer met zwaar vuurwerk bekogeld werden toen zij een verboden vuur wilden blussen.

Overlastmeldingen

In de hierna volgende tabel staan de overlastmeldingen per wijk gerelateerd aan de jaarwisseling vermeld van de afgelopen jaren. In bijlage I zijn meldingen van de afgelopen jaarwisseling visueel gemaakt per wijk. Onderaan deze tabel staan de totale kosten vermeld van de schades van de afgelopen jaren.

Behoort bij besluit van de raad der gemeente
Alphen aan den Rijn, van

23-11-2023, nr 32066gb
De griffier,

Bronnen: politiecijfers gerelateerd aan de jaarwisseling vanaf 1 december t/m 1 januari, indicatie van de schade gerelateerd aan de jaarwisseling door U&S

	2022/2023	2021/2022	2020/2021	2019/2020
<i>Alphen a/d Rijn (totaal)</i>	141	209	213	178
<i>Centrum</i>	31	55	52	46
<i>West</i>	22	30	20	22
<i>Boskoop, Aarlanderveen en Zwammerdam</i>	23	32	29	21
<i>Rijnwoude</i>	19	25	37	32
<i>Noord</i>	46	67	75	56
Schade totale gemeente¹	€ 31.700,-	€ 48.000,-	€ 50.000,-	€ 40.000,-

Handhaving van vuurwerkoverlast en het op heterdaad betrappen van het afsteken van vuurwerk is lastig. Een knal kan tot ver te horen zijn en de politie of boa's kunnen niet direct ter plaatse zijn. Meldingen van overlast helpen ons om meer inzicht te krijgen in waar en wanneer in de gemeente de overlast wordt ervaren. Als er op een plek veel meldingen van overlast zijn, kunnen we daar gericht controleren.

Het kabinet verbood in 2020 een aantal soorten vuurwerk voor consumenten blijvend. Het gaat om vuurwerk dat veel schade en letsel veroorzaakt. Het gaat om: knalvuurwerk; vuurpijlen; single shots; F3-vuurwerk (meestal alleen voor professioneel gebruik). Het effect van dit verbod op de overlast door vuurwerk is nog lastig te zeggen omdat er in de jaarwisselingen van 20/21 en 21/22 een tijdelijk landelijk vuurwerkverbod gold vanwege de coronapandemie.

In de cijfers is terug te zien dat er in de jaarwisselingen 20/21 en 21/22 meer overlastmeldingen waren dan de jaren er omheen. Verklaring hiervoor zou kunnen zijn dat inwoners in die periode nog eerder geneigd waren om het afsteken van vuurwerk te melden vanwege het landelijke vuurwerkverbod. Consumenten mochten echter wel F1-vuurwerk afsteken tijdens het vuurwerkverbod. Dit is fop- en schertsvuurwerk, zoals sterretjes en knalerwtten. Het is mogelijk dat een aanzienlijk deel van de meldingen over dit vuurwerk zijn gedaan omdat het verschil op afstand lastig te zien of te horen is, maar de exacte oorzaak van deze stijging is onbekend.

Schade gemeente

De kosten van de schade die aan de jaarwisseling wordt gerelateerd varieert de afgelopen jaren. Mede door het verbod (sinds 2020) van een knalvuurwerk en vuurpijlen en het landelijke vuurwerkverbod tijdens de coronapandemie is er een trendbreuk te zien in de cijfers. Er lijkt een correlatie te zijn tussen het aantal overlastmeldingen en de schade maar een duidelijke oorzaak voor de verschillen is onbekend. De aanpak vuurwerkoverlast zal daarom ook blijvend inzetten op preventie om de schade gerelateerd aan de jaarwisseling zoveel mogelijk te voorkomen

¹ Vanaf de jaarwisseling 21/22 is gespecificeerd naar tijdspanne (29 dec tot 2 januari). Bij de jaarwisselingen van voor die tijd is de exacte periode van de genoemde schades niet gedefinieerd.

Op verschillende manieren onderneemt de gemeente samen met politie, boa's, wijkvrijwilligers en jongerenwerk ieder jaar acties in de verschillende wijken in de gemeente voor een zo rustig mogelijke jaarwisseling. Zo zijn er activiteiten voor jongeren georganiseerd op meerdere plekken in de gemeente en zijn brandbare materialen voor de jaarwisseling zoveel mogelijk uit de openbare ruimte weggehaald. In 2019 heeft het college voor het laatst een aanvraag gekregen en ontheffing verleend voor het houden van een vreugdevuur in het Spookverlaat. In de Edelstenenbuurt gaan sinds enkele jaren buurtouders de straat op om extra toezicht houden, een praatje maken en zo nodig jeugd aan te spreken op ongewenst gedrag. Ook zijn we de afgelopen beleidsperiode gestart met vuurwerkvrije zones, mede op verzoek van de raad. Dit blijven we ook de komende beleidsperiode doorzetten.

Invloed van landelijke ontwikkelingen

Landelijk is de illegale handel in vuurwerk groot. Dit blijkt uit cijfers van het Openbaar Ministerie: afgelopen jaar werd een recordhoeveelheid van zo'n 671 duizend kilo vuurwerk in beslag genomen dat bestemd was voor de Nederlandse markt, ruim drie keer zoveel als in 2021. Vuurwerkverboden zoals die tijdens de coronajaren lijken hier geen invloed op te hebben. Ook de verkoop van consumentenvuurwerk stijgt volgens de media de afgelopen jaren nog steeds, van 2019 tot 2022 met ruim 10%.

Verdere behandeling van het initiatiefwetsvoorstel om landelijk consumentenvuurwerk te verbieden ligt nog bij de Tweede Kamer. Een wijziging van de regelgeving vóór komende jaarwisseling ligt niet in verwachting maar wel binnen de beleidsperiode van deze aanpak. De uitvoering van de maatregelen zullen daar dan op aangepast worden.

Landelijk onderzoek naar het type vuurwerk en letsel bij de jaarwisseling 22/23² geeft waardevolle informatie die is meegewogen in de maatregelen in de voorliggende aanpak van vuurwerkoverlast:

Letselcijfers

- De totale hoeveelheid vuurwerkslachtoffers (1253) is nagenoeg weer gelijk als in de jaren vóór de coronapandemie.
- Illegaal vuurwerk zorgde voor de meeste letsels (43%), legaal consumentenvuurwerk voor 34%.
- Het verbod op vuurpijlen en knalvuurwerk leidde wel tot een verlaging in gebruik maar niet tot een verlaging in de hoeveelheid letsels.

Vuurwerkaankoop en -gebruik

- Een kwart van respondenten heeft tijdens de jaarwisseling vuurwerk gekocht en bijna één derde heeft zelf vuurwerk afgestoken.
- F1 vuurwerk (dat vanaf 12 jaar gebruikt mag worden en het hele jaar door verkocht) lijkt blijvend in populariteit gestegen te zijn.
- Het draagvlak voor een algeheel verbod onder de respondenten (50%) was toegenomen ten opzichte van vorig jaar.

² <https://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/vuurwerk/documenten/kamerstukken/2023/06/15/verzamelbrief-vuurwerk>

Maatregelen aanpak vuurwerkoverlast 2023-2026

De maatregelen om de overlast van vuurwerk in Alphen aan den Rijn aan te pakken sluiten aan bij het landelijk kader³. Deze worden uitgewerkt in een jaarlijks operationeel draaiboek waarin alle leefgebieden aan de orde komen. Deze aanpak is niet rigide, na iedere jaarwisseling volgt een evaluatie en wordt gekeken of de voorgestelde aanpak met de diverse maatregelen nog volstaat.

De reguliere maatregelen vermeld in de APV (waaronder het verbod op vreugdevuren en de regels rondom carbidschieten) en andere regelgeving zoals de mogelijkheid tot opleggen van een gebiedsverbod/meldplicht en regels voor evenementen blijven bestaan en toegepast waar nodig.

Op basis van de overlastmeldingen bij de politie brengen we per wijk in kaart of er specifieke "hotspot"-locaties zijn, zodat daar gericht maatregelen op kunnen worden toegepast. Niet alleen door fysiek toezicht om te handhaven maar ook in het kader van preventie door gerichte voorlichting. De aanpak vuurwerkoverlast bestaat uit de volgende maatregelen:

1. Brede risico-inventarisatie

Samen met onze partners doen we een brede risico-inventarisatie zoals bij evenementen wordt gebruikt. Daarin wordt bepaald waar in de gemeente risicofactoren aanwezig zijn die rondom de jaarwisseling voor problemen zouden kunnen zorgen. Bijvoorbeeld leegstand, of bijzondere maatschappelijke factoren die van invloed kunnen zijn op het verloop van de jaarwisseling. Door deze vroegtijdig in kaart te brengen kan preventief worden ingezet en escalatie worden voorkomen. Het sluiten van ondergrondse containers en het preventief ophalen van (grof) afval in de openbare ruimte is hier onderdeel van.

2. Actieve communicatie naar inwoners

Als gemeente op tijd en actief communiceren over een veilig en feestelijke jaarwisseling. Door middel van diverse social mediakanalen en de andere mediakanalen onze boodschap voor een veilige en feestelijke jaarwisseling onder de aandacht brengen van onze inwoners.

3. Particuliere initiatieven (waaronder feesten)

Wij hebben een positieve grondhouding ten opzichte van particuliere initiatieven en nodigen partijen uit om hun ideeën over te brengen en zo bij te dragen aan het gezamenlijk en in goede orde vieren van de jaarwisseling. Wij hopen dergelijke initiatieven de komende jaren tegemoet te zien.

4. Aanwezigheid van jongerenwerkers en wijkagenten op de hotspots van Alphen aan den Rijn in de avonduren

Net als bij de combidiensten van Boa's met politie is het beschikbaar hebben van jongerenwerkers en wijkagenten in diverse wijken belangrijk in de aanloop naar de jaarwisseling. De inzet hiervan is informatie gestuurd zodat zij hun aanwezigheid inplannen op de tijdstippen en locaties waarop er vaak meldingen van overlast zijn. Jongerenwerk organiseert ook aanvullende activiteiten rond de jaarwisseling die een preventieve werking hebben op overlast.

³ Vuurwerkbesluit en verzamelbrief vuurwerk juni 2023

5. Vuurwerkvrije zones

Het afsteken van vuurwerk is het gehele jaar door verboden met uitzondering van de jaarwisseling (31 december 18:00 uur tot 1 januari 02:00 uur). Een vuurwerkvrije zone is dus van toepassing op die korte periode. Het verbod op afsteken van vuurwerk is niet van toepassing op categorie 1 vuurwerk (kindervuurwerk of fop-en-schertsvuurwerk). Dat is het gehele jaar door toegestaan. Actieve handhaving van een vuurwerkverbod tijdens de jaarwisseling is moeilijk en kost veel capaciteit. Het op heterdaad betrappen van het afsteken van vuurwerk is lastig. Een knal kan tot ver te horen zijn en de politie of boa's kunnen niet direct ter plaatse zijn. Een besluit om een vuurwerkvrije zone in te stellen moet dus zorgvuldig afgewogen worden.

Vanuit het oogpunt van dierenwelzijn zullen elk jaar de volgende gebieden aangewezen worden als vuurwerkvrije zone: directe omgeving van de kinderboerderijen Bospark, Zegersloot en de Contactweide, het Heempad (naast Avifauna), het parkeerterrein van Avifauna gelegen tussen de Zoutmanstraat en de Hoorn (Oost) en alle aangewezen loslooplegebieden voor honden welke vermeld staan op de website.

6. Combidiënten van Boa's met politie

Gebleken is dat combinatie diensten effectief zijn in de preventie. Dit gaan wij de dagen voor de jaarwisseling inzetten. Daarnaast is het belangrijk om op de momenten en plaatsen waarop de overlast plaatsvindt zij ook zichtbaar aanwezig te zijn in de wijken.

7. Verwijzing bureau HALT

Wanneer jongeren strafbare feiten plegen rondom de jaarwisseling, zoals het afsteken van (illegaal) vuurwerk, vernieling of het hinderen van hulpverleners, worden ze naar Halt verwezen. Binnen het Halt-traject wordt aandacht gegeven aan het gedrag van de jongere. Als er schade is moet deze worden vergoed. Ouders of opvoeders worden altijd betrokken bij het Halt-traject.

8. Gesprek burgemeester

Jeugdigen die het vuurwerkbesluit overtreden (bijvoorbeeld bezit of afsteken illegaal vuurwerk) kunnen naast een strafrechtelijk traject vanuit het Openbaar Ministerie of Halt-traject ook een bestuurlijke maatregel opgelegd krijgen. De jeugdige en de ouders krijgen dan een gesprek met de burgemeester waarin de bestuurlijke maatregel wordt toegelicht. Bij dit gesprek is ook iemand van de politie en van team Veiligheid van de gemeente aanwezig.

Bijlage I

Overlastmeldingen in beeld

In onderstaande afbeeldingen zijn de hotspots te zien per wijk van de overlastmeldingen geregistreerd door de politie in de periode 1 december 2022 t/m 1 januari 2023. Onder overlastmeldingen vallende volgende incidentsoorten:

C20: Vernieling van/aan Openbaar Vervoer/Abri

C30: Vernieling van/aan Openbaar gebouw

C40: Vernieling overige objecten

C50: Vandalisme/baldadigheid

E31: Brand (geen brandstichting)

E35: Melding overlast jeugd

M131: Afsteken vuurwerk

M134: Bezitten/Vervaardigen/Voorhanden hebben/Afleveren Vuurwerk

Benthuizen:

Koudekerk a/d Rijn en Hazerswoude:

Boskoop:

Alphen aan den Rijn:

